

PROJECTE ORENETES 2025

INTRODUCCIÓ

El projecte orenetes és una iniciativa de ciència ciutadana, impulsada per l'Institut Català d'Ornitologia (ICO), amb l'objectiu de promoure la participació ciutadana en el seguiment dels nius d'oreneta cuablanca (*Delichon urbicum*).

El projecte es basa en censos senzills de nius, que poden fer escoles, entitats de lleure, ornitòlegs i persones a títol individual. Les dades recollides s'utilitzen per estudiar l'espècie i ajudar a prendre mesures de conservació i protecció dels nius.

Les voluntàries de l'Estació Biològica del Montseny participen en aquest projecte des del 2022 amb l'objectiu de cobrir els màxims dels pobles associats al Parc Natural del Montseny.

ORENETA CUABLANCA

L'oreneta cuablanca és un ocell de la família dels hirundínids (Hirundinidae). És fàcilment identificable pel seu plomatge blanc al ventre i al carpó, contrastant amb l'esquena i ales de color negre blavós. Vola de manera àgil i ràpida, sovint en grups, capturant insectes en ple vol.

Cada espècie d'oreneta fa els nius diferents, per tant, no es poden confondre i són fàcils d'identificar. Els nius de l'oreneta cuablanca són mitges esferes de fang, tancades gairebé del tot amb una petita obertura frontal. Els construeixen a façanes d'edificis, sota ràfecs i balcons. L'oreneta cuablanca recull fang humit de bassals o marges i l'utilitza per fer els nius, sovint en colònies.

És una espècie migradora, passa la primavera i l'estiu a Europa, on cria, i migra a l'Àfrica subsahariana a finals de l'estiu o a la tardor, on passa l'hivern. A Catalunya i altres zones de la Mediterrània, torna habitualment entre març i abril.

A més, és un excel·lent indicador ambiental, ja que la seva presència depèn de la qualitat de l'aire i la disponibilitat d'insectes.

METODOLOGIA

Una estudiant del cicle superior d'Educació i Control Ambiental (ECA) i les voluntàries de l'EB Montseny vam dur a terme el recompte entre el 13 de juny fins al 31 de juliol.

Aquest és el calendari dels municipis que estaven oberts a tothom:

1. Figaró-Montmany - Tagamanent (13 de juny)
2. Seva (20 de juny)
3. Viladrau (27 de juny)
4. Campins (4 de juliol)
5. Breda (11 de juliol)
6. Aiguafreda (18 de juliol)
7. Riells i Viabrea (25 de juliol)
8. Cànoves i Samalús (31 de juliol)

Des del primer cens, vam començar a anunciar a les xarxes socials de l'Estació Biològica del Montseny (@ebmontseny_ico), on i a quina hora feríem els recomptes amb l'objectiu d'implicar la gent de la zona a col·laborar amb nosaltres.

La promoció va consistir a penjar un post a l'Instagram el 6 de juny on anunciàvem el calendari i el material que era recomanat portar, i cada dimarts una història explicant l'hora i el punt d'inici.

A l'inici de la setmana, es feia la següent preparació:

- 1) Selecció dels quadrats del poble que tocava fer el cens: aquest pas consisteix a accedir al lloc web orenetes.cat i seleccionar la zona per realitzar al cens.
- 2) Imprimir les caselles i dividir-les pel nombre de voluntàries.
- 3) Decidir el punt de trobada i l'hora.
- 4) Crear anuncis per a les xarxes socials.

El cens es fa recorrent els carrers d'un nucli urbà i comptant els nius visibles als edificis. Es classifiquen com a actius, inactius o trencats, segons si tenen activitat, estan en bon estat però buits, o estan deteriorats. Les dades (ubicació, tipus d'edifici, estat dels nius, temps d'observació en minuts i observacions) s'enregistren a través de l'app Projecte orenetes o s'apunta en un full de camp i després sentra a la web del projecte.

En Carles Durà, conjuntament amb en Nil Macià van organitzar un curs d'ornitologia per a universitaris on realitzaven de diferents activitats, una de les quals va consistir a explicar el funcionament i realitzar un cens del projecte orenetes a Sant Esteve de Palautordera.

També es van realitzar els censos: al Montseny, El Brull i Sant Feliu de Buixalleu, però pel fet de ser municipis molt petits només hi anava una persona i no es va publicar a les xarxes socials.

RESULTATS

La majoria dels municipis van ser fets només per voluntàries de l'EB Montseny i una estudiant d'ECA, amb tres excepcions: el Figaró-Montmany on una persona resident va participar amb nosaltres, Breda on una part del cens va ser realitzat per una altra persona a nivell particular i Sant Esteve de Palautordera que es va fer amb els alumnes del curs esmentat anteriorment.

Tots els resultats no inclouen els nius en construcció, ja que els recomptes es van dur a terme principalment al final del període de nidificació i, per tant, no proporcionen cap informació rellevant.

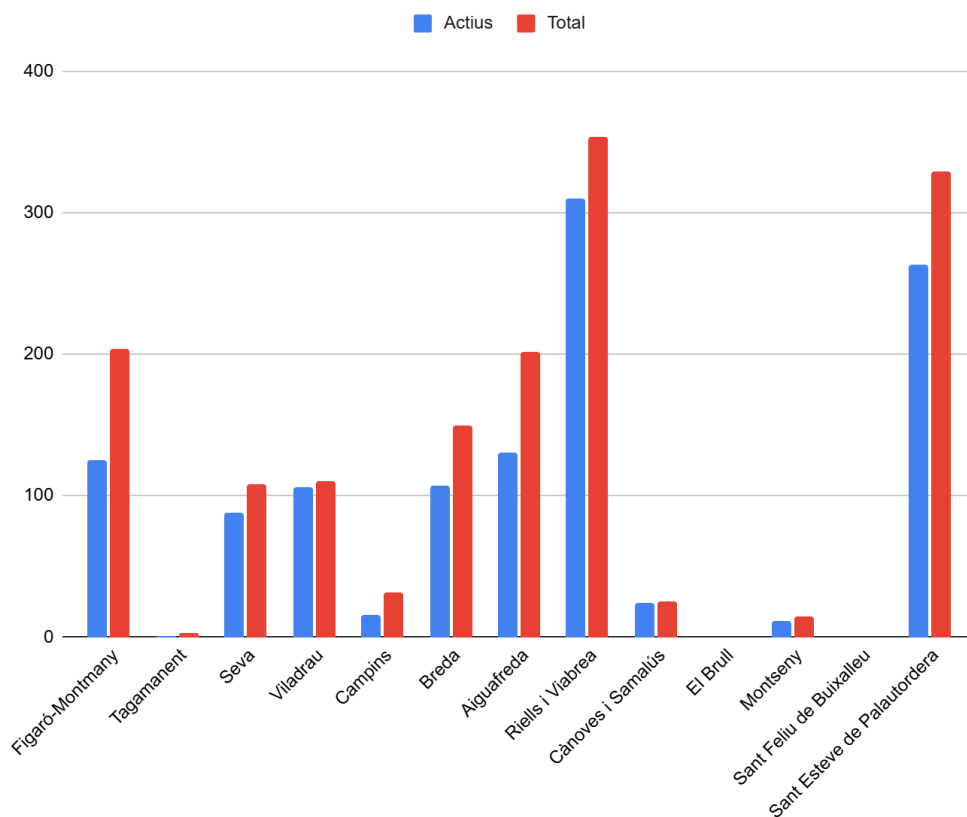
Aquest 2025 s'han pogut censar 13 municipis que formen part del Parc Natural del Montseny.

Totes les dades es presenten diferenciant entre nius actius (ocupats per parelles d'orenetes durant la temporada de cria) i el total de nius identificats, que inclou també els nius buits o en desús, però en bon estat.

	Actius	Total
Figaró-Montmany	125	204
Tagamanent	1	3
Seva	88	108
Viladrau	106	110
Campins	16	32
Breda	107	150
Aiguafreda	130	202
Riells i Viabrea	310	354
Cànoves i Samalús	24	25
El Brull	-	-
Montseny	11	14
Sant Feliu de Buixalleu	-	-
Sant Esteve de Palautordera	263	329

Taula 1: Quantitat de nius d'oreneta cuablanca trobats a cada municipi durant el cens d'orenetes del 2025.

El següent gràfic ha sigut elaborat a partir de la taula anterior, ajuda a visualitzar de manera més clara la proporció d'habitatges actius respecte del total per municipi. Aquesta comparació posa en relleu diferències significatives entre municipis com Riells i Viabrea o Sant Esteve de Palautordera, que són les dues poblacions amb més nius, i d'altres com Tagamanent o Montseny, on l'activitat és molt més reduïda.



Gràfic 1: Nius d'orenetes cuablanques censats a cada municipi censat el 2025.

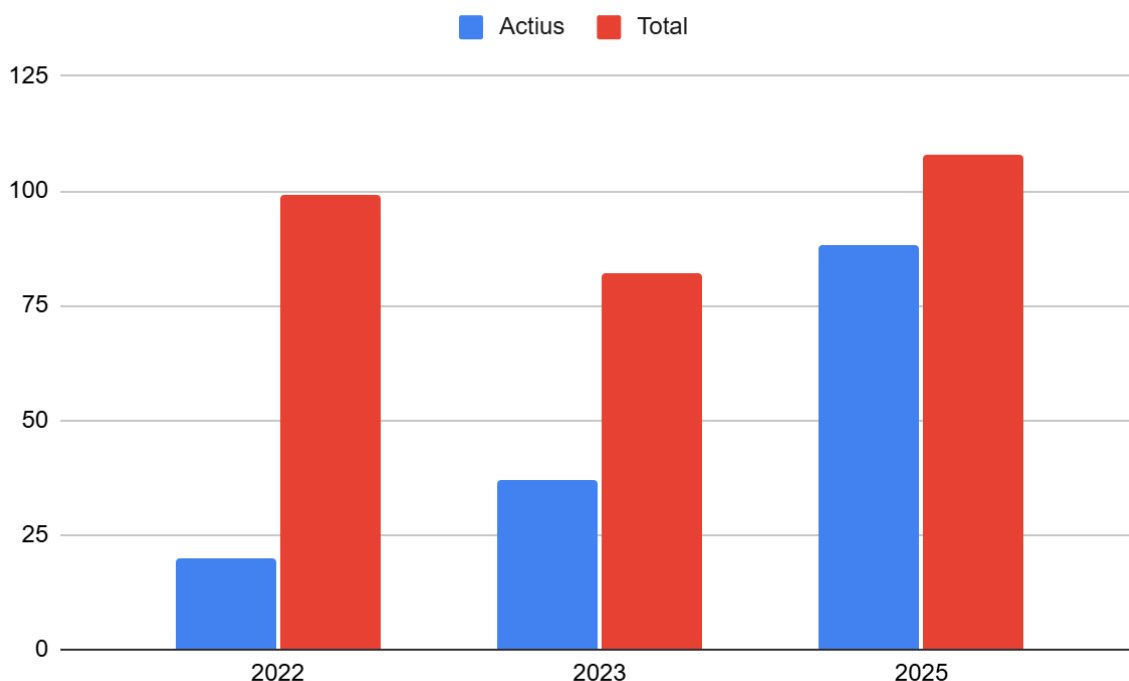
SEVA

La taula següent recull l'evolució del nombre de nius observats durant el cens al municipi de Seva al llarg dels anys 2022, 2023 i 2025.

	Actius	Total
2025	88	108
2023	37	82
2022	20	99

Taula 2: Quantitat de nius d'oreneta cuablanca trobats al municipi de Seva en tres anys diferents

El gràfic mostra una tendència clarament positiva pel que fa al nombre de nius actius. Des del 2022 fins al 2025, el nombre de nius ocupats gairebé s'ha multiplicat per 4. En canvi, el total de nius no segueix una evolució tan lineal.



Gràfic 2: Nius d'oreneta cuablanca en els darrers 4 anys exceptuant el 2024 a Seva.

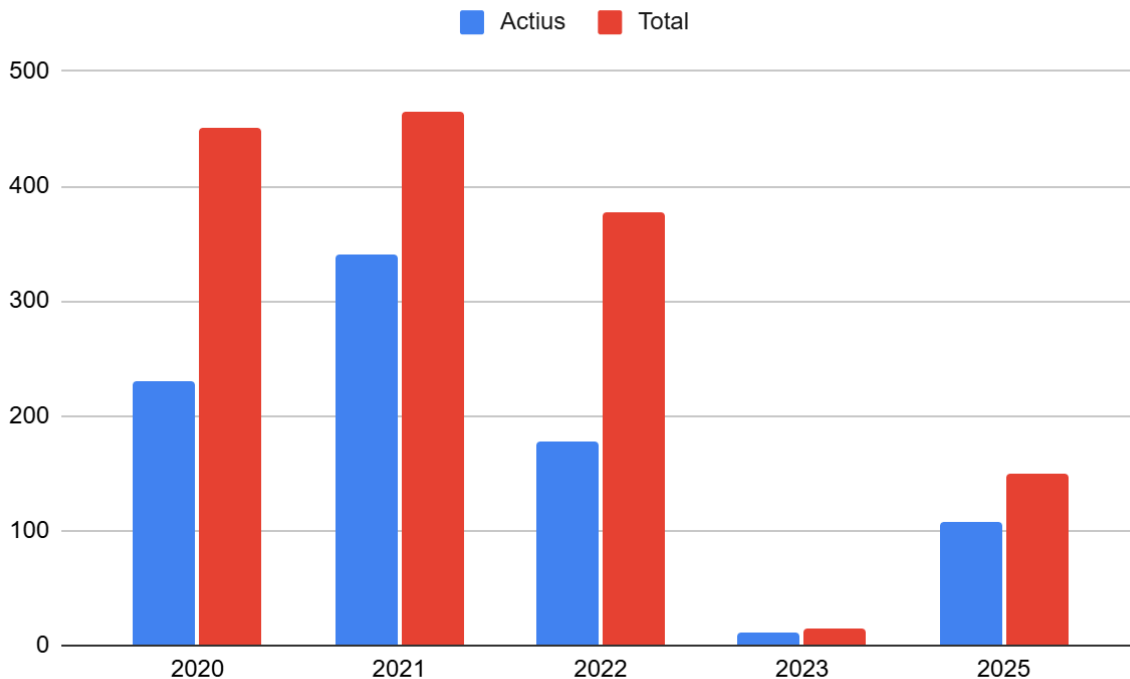
BREDA

La següent taula presenta l'evolució del nombre de nius al municipi de Breda durant 5 anys, del 2020 fins al 2025 excepte el 2024 que no es va realitzar el cens.

	Actius	Total
2025	107	150
2023	11	14
2022	177	378
2021	340	464
2020	230	450

Taula 3: Quantitat de nius d'oreneta cuablanca trobats al municipi de Breda en 5 anys diferents.

Al gràfic elaborat a partir de les dades anteriors, s'hi poden identificar canvis significatius al llarg del període analitzat. Destaquen especialment els anys 2020 i 2021, amb un nombre elevat de nius, tant actius com totals. En canvi, l'any 2023 presenta una gran disminució. El 2025 mostra una lleugera recuperació respecte al 2023, tot i que les xifres encara són inferiors a les dels primers anys analitzats.



Gràfic 3: Nius d'oreneta cuablanca en els darrers 6 anys exceptuant el 2024 a Breda.

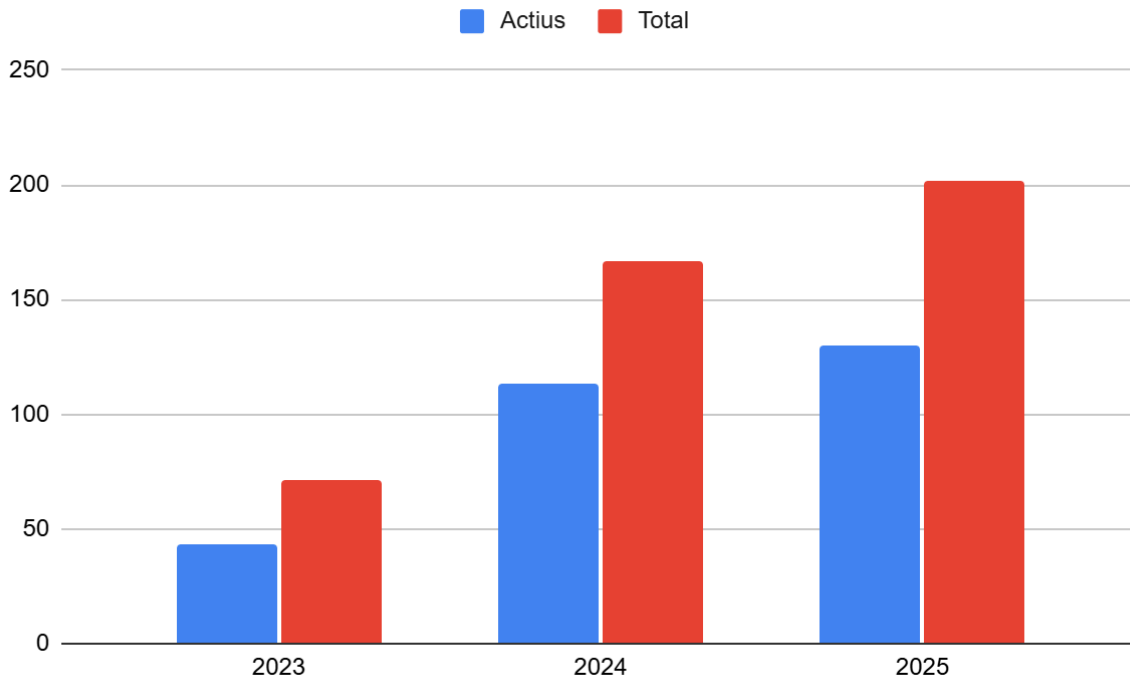
AIGUAFREDA

Les dades recollides durant els anys 2023, 2024 i 2025 mostren una clara evolució positiva en el nombre de nius al municipi d'Aiguafreda.

	Actius	Total
2025	130	202
2024	113	167
2023	43	71

Taula 4: Quantitat de nius d'oreneta cuablanca trobats al municipi d'Aiguafreda en tres anys diferents.

A partir del gràfic elaborat amb aquestes dades, s'observa una tendència clarament ascendent tant en el nombre de nius actius com en el total de nius. En només tres anys, el nombre de nius actius gairebé s'ha triplicat, passant de 43 l'any 2023 a 130 el 2025.



Gràfic 4: Nius d'oreneta cuablanca en els darrers 3 anys a Aiguafreda.

CONCLUSIÓ

El cens de nius d'oreneta cuablanca realitzat el 2025 en 13 municipis del Parc Natural del Montseny ha permès obtenir l'estat actual de la població d'aquesta espècie protegida a la zona.

Municipis com Riells i Viabrea i Sant Esteve de Palautordera concentren el nombre més alt de nius, amb una activitat destacada. En canvi, altres com Tagamanent o Montseny presenten xifres molt baixes.

Pel que fa als municipis amb seguiments temporals, com Seva, Breda i Aiguafreda, les dades històriques confirmen la utilitat del seguiment a llarg termini. A Seva, el nombre de nius actius s'ha quadruplicat en només tres anys, mentre que Aiguafreda mostra una evolució molt similar, amb una triplicació de nius actius entre 2023 i 2025. En canvi, Breda ha patit una forta davallada entre 2021 i 2023, tot i que el 2025 s'hi observa una lleu recuperació. Aquests canvis posen de manifest la necessitat de continuar els censos de manera regular per identificar les dinàmiques poblacionals i poder-hi actuar si cal.

Els censos s'han fet majoritàriament amb la col·laboració de voluntàries, i algunes aportacions puntuals de persones locals i estudiants. Tot i no incloure els nius en construcció, els resultats són una eina clau per al seguiment i conservació de l'espècie al territori.

BIBLIOGRAFIA

1. orenetes.cat